

Elżbieta Golec-Nycz*

Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego
Kraków

**ZNACZENIE DLA UŻYTKOWNIKÓW ORGANIZACJI
KOMUNIKACJI NAUKOWEJ W BIBLIOTECE GŁÓWNEJ
UNIwersYTETU EKONOMICZNEGO W KRAKOWIE**
[ORGANIZATION OF SCHOLARLY COMMUNICATION IN THE MAIN LIBRARY
OF THE CRACOW UNIVERSITY OF ECONOMICS AND ITS SIGNIFICANCE
FOR THE USERS]

Abstrakt: Zwrócono uwagę na znaczenie dla naukowców źródeł dostępnych w Centrum Dokumentacji Europejskiej, zbiorach Bibliotek Depozytowych dostępnych w Bibliotece Głównej UEK oraz tworzonej Bibliotece Cyfrowej. Przedstawiono organizację komunikacji naukowej systemu biblioteczo-informacyjnego Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Omówiono specjalistyczne bazy komputerowe tworzone przez znane firmy, kupowane przez Bibliotekę Główną UEK a także serwisy i bazy własne tworzone przez pracowników Biblioteki. Wykazano, w jaki sposób dostęp do omówionych zasobów bibliecznych umożliwia korzystanie z najnowszych światowych osiągnięć naukowych i aktualnych informacji w wybranych dziedzinach wiedzy oraz jak odpowiednia organizacja komunikacji naukowej przyczynia się do współtworzenia sukcesów naukowych jej użytkowników.

BIBLIOTEKA AKADEMICKA – BIBLIOTEKA CYFROWA – KOMUNIKACJA NAUKOWA – UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW – KRAKÓW

Abstract: The author pays special attention to the significance of information resources available at the European Documentation Center, deposit libraries offered by the Main Library of the Cracow University of Economics and its digital library (which is presently under construction) for scholars. The organization of scholarly communication within the library and information system of the Cracow University of Economics is described. The author presents special databases produced by well-known companies and bought by the library as well as services and databases produced by the librarians themselves. It is demonstrated how the access to resources mentioned before makes it possible to use the latest world scientific achievements and up-to-date information from selected scholarly disciplines. Furthermore, it is also indicated how proper organization of scholarly communication fosters scholarly achievements of library users.

ACADEMIC LIBRARY – CIRCULATION OF LIBRARY MATERIALS – DIGITAL LIBRARY – KRAKÓW – SCHOLARLY COMMUNICATION

*

*   *

---

* Kustoszy dypl. mgr ELŻBIETA GOLEC-NYCH, zastępca dyrektora ds. Zbiorów Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie; mgr filologii polskiej, bibliotekarz dyplomowany. Dwie najważniejsze publikacje: (2005) *Uprawnienia pracownicze bibliotekarzy w świetle Prawa o szkolnictwie wyższym*; (2004) *FRBR (eferberyzacja) – nowa filozofia katalogowania*. Adres elektr.: golec@bibl.ae.krakow.pl

Wprowadzenie

Komunikacja naukowa wchodzi w skład szerszego pojęcia jakim jest komunikacja społeczna, a także w zakres definicji mass-mediów czyli środków społecznego czy powszechnego przekazu. Z pojęciem mass-mediów łączy się nierozzerwalnie definicyjne ujęcie procesu komunikowania się, pod którym należy rozumieć: „przepływ materiałów, informacji, spostrzeżeń i sposobów rozumienia pomiędzy jednostkami, obejmujący dane i informacje, metody, a także kanały, sieci i systemy komunikowania” [Jurkowski 2004, s. 9].

Komunikowanie się ludzi było zawsze ważnym aspektem szeroko pojętej kultury. W komunikacji społecznej 20. wieku dużą rolę odegrały tzw. nowe media, do których obok radia, telewizji, wideo, krążka CD dołączył u schyłku wieku komputer i internet. Stworzyły one uczestnikom kultury „techniczne warunki dostępu do przekazów” a co za tym idzie spowodowały nową jakość tego przekazu [Nowe media, red. Hopfinger 2005, s. 9]. Biblioteki będąc uczestnikami kultury, pośrednicząc w procesie zdobywania wiedzy przez ich użytkowników wykorzystywały możliwości jakie stworzył szybki rozwój rynku informatycznego i dostęp do internetu. Należy w tym miejscu zaznaczyć że „Internet jako nowe i dynamiczne środowisko informacyjne człowieka, z jednej strony z pewnością otwiera nowe możliwości przed komunikacją naukową, ale jednocześnie stawia bardzo poważne wyzwania wynikające z konieczności opanowania umiejętności korzystania z jego zasobów i usług” i o tym trzeba też pamiętać [Cisek, Sapa 2006, dok. elektr.]. Ogromny postęp w badaniach naukowych dotyczących różnych dziedzin wiedzy obserwowany w ostatnich czasach spowodował zapotrzebowanie na szybki dostęp do najnowszych wyników tychże badań publikowanych w różnych źródłach. Biblioteki akademickie jako integralna część systemu uczelnianego nie chcąc zostać w tym względzie w tyle postanowiły także sprostać wymaganiom użytkowników w zakresie dostępu do aktualnych publikacji naukowych. Wykorzystały w tym celu jako narzędzie, nośniki cyfrowe, przerzuciwszy na nie w ten sposób w dużej mierze ciężar gromadzenia a zwłaszcza udostępniania zbiorów. Podejmowane są także próby uporządkowania zasobów internetu poprzez tworzenie na ich podstawie tematycznych baz, zawierających odesłania do najwartościowszych opracowań.

Biblioteki powinny podporządkować organizację komunikacji naukowej tak postawionym celom. Odpowiednio przygotowana i wdrożona przyczyni się w znacznym stopniu do ułatwienia osiągnięć naukowych użytkowników korzystających z zasobów bibliotecznych.

W artykule przedstawiono model organizacji komunikacji naukowej na przykładzie funkcjonowania Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (dalej UEK).

Wolny dostęp do półek, katalog komputerowy

Jednym z elementów funkcjonowania nowoczesnej biblioteki jest organizacja wolnego dostępu do zbiorów bibliotecznych. Wolny dostęp oraz czytelny układ, według którego rozmieszczone są na półkach zbiory pozwalają użytkownikowi biblioteki na bezpośredni kontakt z materiałami bibliotecznymi, umożliwiając i ułatwiający samodzielne poszukiwania potrzebnej literatury.

W Bibliotece Głównej UEK model taki zastosowano nie tylko we wszystkich czytelniach ale także w Wypożyczalni Ogólnej. W wypożyczalni znajdują się książki uznane za najbardziej wartościowe merytorycznie w zakresie nauk wykładanych na Uczelni, polecane studentom przez pracowników naukowych, najczęściej pożyczane oraz wszystkie obcojęzyczne, które można wypożyczać na zewnątrz, gromadzone przez Bibliotekę.

Pozostałe książki przechowywane są w magazynach bibliotecznych niedostępnych bezpośrednio dla użytkowników. Książki ułożone są, tak w czytelniach jak i w Wypożyczalni Ogólnej, według symboli UKD, natomiast czasopisma w Czytelni Czasopism Bieżących w układzie alfabetycznym. Należy zwrócić uwagę na rolę jaką odegrała w procesie tworzenia bardziej przyjaznej i nowoczesnej komunikacji naukowej komputeryzacja bibliotek. Nabrała ona szybkiego tempa z początkiem lat 90. ubiegłego wieku. Coraz powszechniejszy i łatwiejszy dostęp do internetu pozwolił zrealizować bibliotekom postawione sobie cele w tej kwestii.

Biblioteka UEK komputeryzację zaczynała z końcem lat 80. ubiegłego wieku od stworzenia katalogu komputerowego w sieci lokalnej w systemie MAK by następnie przejść do systemu VTLS/VIRTUA w 1996 r., w którym to katalogowane były materiały biblioteczne. Tak powstały nowy katalog komputerowy zbiorów, dostępny był już online w zasobach internetowych z utworzonej w tym samym roku strony domowej Biblioteki.

Jeszcze bardziej skuteczne i szybsze stało się poszukiwanie przez użytkowników materiałów bibliotecznych, kiedy to zdecydowano o utworzeniu centralnego katalogu NUKAT. Ideą jego powstania była potrzeba stworzenia wspólnego katalogu zbiorów bibliotecznych znajdujących się w poszczególnych bibliotekach naukowych. Zaczął funkcjonować od lipca 2002 r. w oparciu o współtworzenie go przez biblioteki, które przystąpiły do współpracy. Katalog centralny miał informować użytkowników o lokalizacji poszukiwanych zbiorów bibliotecznych bez konieczności przeglądania katalogów poszczególnych bibliotek z osobna. Ułatwiało to dostępność poszukiwanych materiałów i zamówienia komputerowe.

Bazy komputerowe i serwisy tematyczne tworzone przez pracowników biblioteki

W celu ułatwienia użytkownikowi dostępu do literatury na konkretny temat w Bibliotece UEK zostały utworzone tematyczne bazy komputerowe opracowywane przez pracowników Biblioteki.

Zawartość każdej z baz stanowi zbiór, który można przeszukiwać poprzez indeksy, w zależności od potrzeb, od formalnych do rzeczowych.

Część z baz tworzona jest w oparciu o zasoby Bibliotek Depozytowych zlokalizowanych przy Oddziale Informacji Naukowej i w Czytelni Europejskiej Biblioteki. Należą do nich bazy: EBOR, IMF i WORLD BANK oraz EURO.

- Baza EBOR jest katalogiem wydawnictw – monografii, czasopism i dokumentów elektronicznych, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju stanowiącego zasób Biblioteki Depozytywnej EBOR powstałej we wrześniu 2005 r. na mocy umowy zawartej między EBOR a Biblioteką UEK. Zakres tematyczny tej bazy obejmuje publikacje związane z bieżącą działalnością EBOR w tym między innymi informacje dotyczące procesu transformacji i gospodarki rynkowej w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Informacje o instytucji wraz z ważnymi wybranymi informacjami sieciowymi na jej temat, lista publikacji EBOR, a także pełny opis kolekcji z aktualizowanym na bieżąco wykazem nabytków znaleźć można w serwisie informacyjnym Biblioteki Depozytywnej EBOR dostępnym ze strony domowej Biblioteki.
- Baza IMF stanowi katalog wydawnictw Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Tematyka zbiorów w obrębie tej bazy dotyczy szeroko pojętej problematyki gospodarki światowej, finansów międzynarodowych i polityki monetarnej na świecie, banków centralnych. Stanowi ona zasób Biblioteki Depozytywnej IMF powstałej również na mocy umowy zawartej między Biblioteką a Międzynarodowym Fun-

duszem Walutowym w 2002 r. Kolekcja wyżej wymienionej Biblioteki Depozytowej jest uzupełnieniem wcześniej istniejącej od 1993 r. Biblioteki Depozytowej Banku Światowego, która jest jedną z trzech tego typu placówek w Polsce. Jej zbiory obejmują raporty, monografie, wydawnictwa seryjne wydawane przez Bank Światowy, dotyczące między innymi transformacji gospodarczej naszego regionu, stanowiąc zawartość bazy WORLD BANK. Zarówno Biblioteka Depozytowa IMF jak i Biblioteka Depozytowa Banku Światowego posiadają swoje serwisy informacyjne na bieżąco aktualizowane, poprzez które użytkownicy mogą dotrzeć do cennych informacji dotyczących działalności tak Międzynarodowego Funduszu Walutowego jak i Banku Światowego.

Zbiory Bibliotek Depozytowych, które rozpisane są w bazach EBOR, IMF, WOLRD BANK udostępniane są w Oddziale Informacji Naukowej Biblioteki Głównej tylko na miejscu, w czytelni. Może z nich jednak korzystać każdy użytkownik, nie tylko ten, który zapisany jest do Biblioteki, taki był warunek instytucji, które zbiory przekazały Bibliotece w depozyt.

- Baza EURO stanowi katalog książek i czasopism wydawanych przez Wspólnotę Europejską. Należą do nich w większości opracowania, raporty, statystyki zajmujące się takimi zagadnieniami jak handel międzynarodowy, finanse, polityka społeczna, prawo, praca. Biblioteka otrzymuje nieodpłatnie wydawnictwa Wspólnot od 1995 r., kiedy to została podpisana umowa pomiędzy Rektorem AE a Dyrektorem Generalnym Komisji Europejskiej o powstaniu Centrum Dokumentacji Europejskiej przy Bibliotece Głównej ówczesnej AE. Zbiory Centrum udostępniane są na miejscu w Czytelni Europejskiej. Centrum Dokumentacji Europejskiej spełnia ważną funkcję informacyjną, oferuje użytkownikom pomoc w poszukiwaniu informacji, realizowaniu kwerend, odpowiadając na pytania, także te zadawane poprzez internetowy serwis Centrum Dokumentacji Europejskiej, dotyczące szeroko pojętej tematyki integracji europejskiej, życia gospodarczego, kultury. Należałoby w tym miejscu wspomnieć jeszcze o Archiwum Józefa Hieronima Retingera przy Ośrodku Badań Europejskich. Znajdują się tu zbiory archiwalne dotyczące działalności J. H. Retingera i jego sekretarza Jana Pomiana. Jest to głównie korespondencja i materiały z działalności Komisji ds. Środkowo-Wschodniej Ruchu Europejskiego z końca lat 50. i początku 60. ubiegłego wieku..

Obok opisywanych wyżej baz własnych tworzonych w oparciu o zbiory Bibliotek Depozytowych znajdujących się przy Bibliotece Głównej UEK i opracowywaniu serwisów dotyczących instytucji będących darczyńcami zbiorów tychże bibliotek pracownicy Biblioteki tworzą bazy tematyczne w oparciu o zbiory biblioteczne w celu umożliwienia użytkownikowi łatwiejszego dotarcia do poszukiwanych materiałów.

Należą do nich:

- baza DOROBK, stanowiąca bibliografię prac naukowych pracowników UEK, zarówno tych publikowanych w kraju, za granicą a także w Internecie oraz niepublikowanych, samodzielnych wydawniczo i wydawnictw niesamoistnych (artykuły, recenzje),
- baza GOSPODARKA, powstała w 1993 r., zawierająca opisy bibliograficzne i streszczenia artykułów z wiodących polskich periodyków naukowych i gospodarczych o tematyce związanej z ekonomią i gospodarką Polski dostępnych w Bibliotece. Zamieszczona jest w niej pełna lista tytułów czasopism, których artykuły dostępne są w bazie. Do niektórych z nich otrzymano od wydawców zgodę na zamieszczenie pełnych tekstów artykułów,

- baza NAUKI SPOŁECZNE, obejmująca zbiory od 1992 r., dotyczące również zagadnień ekonomicznych i społecznych lecz drukowanych w ramach serii wydawniczych wszystkich uczelni ekonomicznych w Polsce, wydziałów ekonomii i zarządzania na uczelniach, Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN a także instytucji naukowych pozarządowych. Wszystkie artykuły zawarte w Zeszytach Naukowych UEK w ramach tej bazy dostępne są online w postaci pełnych tekstów.
Zarówno w bazie GOSPODARKA jak i NAUKI SPOŁECZNE do każdej istniejącej w nich pozycji dołączona jest również literatura wykorzystywana przez autora. Stanowi ona początek przygotowywanej bazy będącej indeksem cytowań w literaturze naukowej.
- baza NOBLIŚCI, zawierająca opisy bibliograficzne wydawnictw związanych z laureatami nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii, zarówno autorstwa laureatów jak i publikacji im poświęconych. Znajduje się tutaj pełna lista Noblistów w tej dziedzinie z odesłaniem do oficjalnej strony Fundacji Nobla, zawierającej wyczerpującą biografię poszczególnych laureatów.
- baza ZASTOSOWANIA INFORMATYKI, zawierająca opisy artykułów z najważniejszych czasopism komputerowych dostępnych w Bibliotece. Baza powstała w 1999 r.

Opracowanie poszczególnych baz tematycznych umożliwiło użytkownikom łatwiejsze poszukiwanie literatury tematycznej, lepszy dostęp do wszystkich zgromadzonych źródeł bibliotecznych a także znacznie skróciło czas poszukiwań w zasobach bibliotecznych.

Pracownicy Biblioteki tworzą także na bieżąco serwisy tematyczne – wydawnictwa takie jak *Ekonomia online*, *Materiały do Polskiej Bibliografii Ekonomicznej do roku 1939* oraz serwis Wirtualne Informatorium.

Wirtualne Informatorium w całości opracowywane i aktualizowane przez OIN zostało stworzone z myślą o ułatwieniu użytkownikom znalezienia podstawowych informacji na temat posiadanych zbiorów znajdujących się w Bibliotece, gdzie, kiedy i w jaki sposób mogą być udostępniane. Użytkownicy znajdą tam też informacje związane ze sposobem redagowania pracy naukowej z formalnego punktu widzenia, w jaki sposób należy poprawnie tworzyć bibliografię załącznikową. Serwis odsyła także do innych zasobów sieciowych związanych z tematyką poszukiwań bibliograficznych a także do zasobów innych bibliotek wirtualnych. Umożliwia to użytkownikowi znacznie szybszy, lepszy i z jednego miejsca dostęp do innych, podobnych tematycznie poszukiwanych źródeł wiedzy.

Serwis *Ekonomia online* wydawany przez Bibliotekę od 2000 r. jest serwisem kierującym zainteresowaną osobę do internetowych źródeł informacji dotyczących zagadnień ekonomicznych. Podzielony jest na węższe działy tematyczne, sukcesywnie poszerzane o nowe, w obrębie których jest również podział na informacje zawarte osobno między innymi w czasopiśmie polskich i zagranicznych, w monografiach, na stronach internetowych zagranicznych.

Materiały do Polskiej Bibliografii Ekonomicznej do roku 1939 to wydawnictwo rejestrujące polskie piśmiennictwo ekonomiczne do drugiej wojny światowej, umożliwiające także dostęp online do pełnych tekstów wybranych pozycji, do których to można dotrzeć także poprzez Bibliotekę Cyfrową, o której będzie mowa w dalszej części referatu.

Wszystkie wyżej wymienione działania podejmowane przez Bibliotekę podporządkowane są umożliwieniu w jak najszybszym czasie dotarcia do jak największej ilości dostępnych sieciowo źródeł na poszukiwany temat, wyselekcjonowanych pod względem jakościowym.

Prenumerowane bazy specjalistyczne

Nowy model komunikacji naukowej wyraża się między innymi w idei otwartego, swobodnego dostępu do wyników badań, realizowanego w ramach ruchu „Open Access Publishing”. Program OA pozwala na bezpłatne udostępnianie online pełnych tekstów naukowych artykułów [Niedźwiedzka 2005, dok. elektr.] dla wszystkich użytkowników na całym świecie [Maciejewska, Moskwa, Urbańczyk 2007, dok. elektr.] Z oczywistych względów jest to jednak zwykle dostęp do zawartości numerów archiwalnych, chyba że autorzy wyrażą zgodę na ich udostępnienie „bez okresu karencji”. To duży sukces, jednak oczekiwania w tym względzie użytkowników idą dalej, mianowicie potrzebują dostępu do najnowszych źródeł informacji z dziedzin wiedzy leżących w zakresie ich zainteresowań jak najszybciej po ich opublikowaniu.

Wychodzą temu naprzeciw znani światowi wydawcy, którzy spełniają te oczekiwania, tworząc specjalistyczne, płatne bazy, umożliwiające dostęp online do pełnych tekstów najnowszych artykułów z czasopism. W Bibliotece UEK dostępne są tego typu bazy jak: BestofBiz firmy Emerald we współpracy z London Business Scholl, baza Emerald, EBSCO –baza danych oferowanych w ramach projektu EIFL Direct (Electronic Information for Libraries – Elektroniczna Informacja dla Bibliotek) utworzonego przez Fundację Sorosa i Ebsco Publishing, baza GMID (Global Market Information Database) firmy Euromonitor, baza ISI Emerging Markets – wydawcy Euromoney Polska, baza M/e/o/s (Minerva Electronic Online Services) udostępniająca dane za pośrednictwem austriackiego dystrybutora Minerva Wissenschaftliche Buchhandlung, baza Proques – wydawcy University Microfilms International, baza Source OECD, której wydawcą jest OECD. W większości są to bazy anglojęzyczne, udostępniające użytkownikowi pełne teksty artykułów z około 25 000 specjalistycznych czasopism bieżących (stan na koniec 2007 r.) związanych z szeroko rozumianą tematyką ekonomiczną i społeczną związaną z profilem nauczania na UEK.

W ramach niektórych baz udostępniane są cenne informacje statystyczne (baza Source OECD, OECD StatLink, GMID), raporty rynkowe, sprawozdania finansowe firm i pełne informacje o nich (baza ISI Emerging Markets), pełne teksty Dz U, Monitora Polskiego, Gazety Prawnej od 1998 r. (baza ISI Emerging Markets), a także udostępniana baza prawna Lex Omega.

Biblioteka oferuje też dostęp do pełnych tekstów elektronicznych książek z zakresu finansów, zarządzania, marketingu, informatyki w ramach bazy Safari Books Online. Pełna lista dostępnych pozycji zamieszczona jest w bazie (około 5000 tytułów), jednorazowo dostępnych jest 50 tytułów, pozostałe zawierają streszczenia. Pełne teksty e-książek zmieniają się co miesiąc. Baza ta dostępna jest wyłącznie dla pracowników naukowych Uczelni.

Wymienione specjalistyczne bazy są bazami płatnymi, za których dostęp Uczelnia płaci wydawcom określone kwoty pieniężne, udostępniane są tylko zdalnie na terenie kampusu uczelnianego. Jedynie pracownicy naukowci Uczelni, a także ostatnio studenci ostatniego roku studiów mogą z nich korzystać poprzez dostęp zdalny poza kampusem, dzięki zakupowi przez Uczelnię niemieckiego systemu HAN.

Biblioteka otrzymuje także okresowo od różnych firm – wydawców nowe, specjalistyczne bazy do testowania. Pozwalają one zapoznać się pracownikom naukowym ze światowymi nowościami w zakresie nauk leżących w kręgu zainteresowań Uczelni.

Z końcem 2001 r. powstało Konsorcjum Bibliotek Kierunków Ekonomicznych, do których należy także Biblioteka UEK. Powstało ono z inicjatywy bibliotek uczelni państwowych i prywatnych na mocy porozumienia rektorów uczelni ekonomicznych bądź dziekanów wydziałów ekonomicznych innych wyższych uczelni. Celem

jego powołania było pozyskiwanie i wdrażanie elektronicznych nośników informacji. W dobie rosnących kosztów związanych z zakupem baz specjalistycznych na nowoczesnych nośnikach członkostwo w konsorcjum pozwoliło na obniżenie tychże kosztów poprzez zbiorowy ich zakup a także możliwość negocjowania cen z producentami.

W celu ułatwienia użytkownikom Biblioteki dostępu do zasobów czasopism w wersji elektronicznej udostępnianych w ramach takich baz jak EBSCO, Emerald, ISI Emerging Markets, Proques, Source OECD oddano do użytku specjalistyczny portal Czasopisma od A–Z. Pozwala on także na uzyskanie informacji o zasobach prenumerowanych przez Bibliotekę czasopism drukowanych.

Biblioteka cyfrowa, centralna wyszukiwarka

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom współczesnych użytkowników bibliotek, Biblioteka UEK stara się poszerzyć ofertę w zakresie dostępu do informacji na nośnikach elektronicznych i cyfrowych tworząc Bibliotekę Cyfrową. Umożliwia ona dostęp do pełnych tekstów znajdujących się w niej zbiorów. Podzielona jest na dwa główne działy, jeden zawierający teksty do 1945 r. a w ich obrębie rękopisy i starodruki, druki 19. i 20. wieczne oraz artykuły z czasopism. Drugi dział zawiera teksty współczesne – od 1946 r. podzielone na artykuły z uczelnianych czasopism naukowych (prace z Zeszytów Naukowych UEK, publikacje z grantów od lat 90. ubiegłego wieku), referaty z materiałów konferencyjnych, prace doktorskie pracowników Uczelni lub broniące na Uczelni przez obcych pracowników (wstępy, autoreferaty, spisy treści), multimedialne katalogi wystaw organizowanych w Bibliotece Głównej oraz wybrane pozycje monograficzne, na których udostępnienie została uzyskana zgoda autorów.

Umożliwienie bezpośredniego dostępu do pełnych tekstów zbiorów bibliotecznych w ramach Biblioteki Cyfrowej znacznie zwiększa atrakcyjność oferty skierowanej do użytkowników. W niedalekiej przyszłości planowane jest połączenie Bibliotek Cyfrowych Biblioteki UEK i Biblioteki AGH, trwają także rozmowy nad połączeniem bibliotek cyfrowych innych uczelnianych bibliotek. Wszystkie poczynione kroki w tym zakresie mają na celu ułatwienie dostępu do jak największej ilości pełnych tekstów prac naukowych.

W celu jednoczesnego przeszukiwania elektronicznych zbiorów bibliotecznych obejmujących prenumerowane bazy danych, bazy własne a także katalog komputerowy udostępniono użytkownikom w Bibliotece UEK Centralną Wyszukiwarkę firmy Serials Solutions. Umożliwia ona wyszukiwanie informacji z wyżej wymienionych zbiorów w oparciu o indeksy, po uprzednim zaznaczeniu baz przeznaczonych do przeszukiwania. Centralna Wyszukiwarka dostępna jest z terenu kampusu uczelnianego a dla pracowników naukowych Uczelni w trybie zdalnego dostępu dodatkowo z domu. Od 2007 r. każdy zarejestrowany student Uczelni posiadający własny komputer przenośny może na terenie Biblioteki skorzystać także z dostępu do internetu poprzez strefę Wi – Fi.

Szkolenia prowadzone przez bibliotekarzy

Każda biblioteka a szczególnie biblioteka naukowa oprócz realizowania podstawowych usług bibliotecznych i informacyjnych ma za zadanie obowiązek świadczenia usług szkoleniowo-dydaktycznych.

Biblioteka UEK dysponuje profesjonalną kadrą pracowników. Część bibliotekarzy oprócz ukończonych studiów bibliotekoznawczych posiada także ukończone studia ekonomiczne, a co za tym idzie dobre przygotowanie merytoryczne do współpracy z użytkownikami tej specjalistycznej Biblioteki. Wszyscy kustosze posiadają

ukończone studia podyplomowe. W Bibliotece zatrudnionych jest 5 bibliotekarzy dyplomowanych. Pozwala to na sprostanie stawianym Bibliotece wymaganiom, nie tylko tym podstawowym, dotyczącym świadczenia usług biblioteczno-informacyjnych ale także prowadzenia zajęć dydaktycznych czy szkoleń grup użytkowników, które wyrażą chęć uczestnictwa w takich szkoleniach.

Pracownicy Biblioteki prowadzą szkolenia dla studentów na każdym etapie studiów tak macierzystej Uczelni jak i studentów innych Uczelni. Obejmują one zajęcia z „Przysposobienia Bibliotecznego” – dla studentów I roku, jak i z informacji naukowej dla studentów lat wyższych (grupy seminaryjne na zlecenie prowadzących je pracowników naukowych, a także dla piszących prace magisterskie i doktorskie). Na prośbę zainteresowanych użytkowników spoza Uczelni prowadzone są szkolenia grupowe bądź indywidualne w zakresie poszukiwań źródeł informacji na określony temat. Istnieje możliwość odbycia szkolenia bibliotecznego online dostępnego ze strony domowej Biblioteki. Użytkownik uczestnicząc w nim samodzielnie może uzyskać podstawowe informacje dotyczące funkcjonowania Biblioteki, korzystania z katalogu, wyszukiwania zbiorów bibliotecznych, zamawiania książek, czy też sposobu sprawdzania konta czytelnika. W celu zaznajomienia pracowników naukowych Uczelni z nowościami jakie oferuje im Biblioteka w zakresie dostępu do nowych źródeł informacji organizowane są dla tej grupy pracowników cykliczne szkolenia w modułach trzyletnich. Wysyłane są także informacje o nowościach do wszystkich Katedr Uczelni.

Strona internetowa Biblioteki pełni też funkcję informacyjną poprzez czytelne opracowanie tematycznych zakładek odsyłających do poszczególnych katalogów i innych źródeł informacji, uzupełnianych na bieżąco. Użytkownik znajdzie tam też najnowsze informacje dotyczące bieżących wydarzeń w dziedzinie integracji europejskiej, odbywających się konferencji na ekonomiczne tematy, nowych, ciekawych stron internetowych poruszających wyżej wymienioną tematykę. Poprzez stronę domową Biblioteki można też połączyć się bezpośrednio ze wszystkimi polskimi bibliotekami publicznymi i prywatnymi posiadającymi swoje strony internetowe. W ramach popularyzacji wiedzy z zakresu nauk leżących w obszarze zainteresowania Uczelni Biblioteka UEK organizuje okresowo tematyczne wystawy.

Podsumowanie

Wszystkie działania informacyjno-dydaktyczne opisywane powyżej, podejmowane przez Bibliotekę UEK podporządkowane są nadrzędnemu celowi, jakim jest współtworzenie sukcesów naukowych jej użytkowników.

Zapewnienie odpowiedniej organizacji komunikacji naukowej jest niezbędnym elementem służącym realizacji postawionych celów. W czasach nam współczesnych nie można wyobrazić sobie jakichkolwiek sukcesów naukowych użytkowników bez współdziałania bibliotek naukowych, które są pośrednikami w dostępie do źródeł nowoczesnej wiedzy.

Należy podkreślić, że biblioteki mając świadomość zmieniającego się w szybkim tempie otoczenia, będą musiały w przyszłości sukcesywnie przebudowywać model organizacji komunikacji naukowej kładąc nacisk przede wszystkim na gromadzenie w coraz większym stopniu zbiorów na nośnikach cyfrowych, pełnotekstowy dostęp online do literatury i temu celowi służy między innymi tworzenie bibliotek cyfrowych.

Wykorzystane źródła i opracowania

- Cisek, S.; Sapa, R., dok. elektr. (2006). Komunikacja naukowa w Internecie – mity i rzeczywistość.
http://64.233.183.104/search?q=cache:5uZYgdCJj6gJ:eprints.rclis.org/archive/00009035/01/cisek_sapa_2006.pdf+nied%C5%BAwiedzka+barbara+open+access&hl=pl&ct=clnk&cd=4&gl=pl [odczyt: 12.02.2008].
- Hopfinger, M., red. (2005). Nowe media w komunikacji społecznej w XX wieku. Warszawa: Oficyna Naukowa. 689 s.
- Jurkowski, R. (2004). Komunikowanie się. Warszawa: Oficyna Wydawnicza WSM SIG, 164 s.
- Maciejewska, L.; K. Moskwa, dok. elektr. (2007). Konsorcja czasopism elektronicznych. *Biuletyn EBIB* nr 3/2007 (84).
http://www.ebib.info/2007/84/a.php?maciejewska_moskwa [odczyt: 11.02.2008]
- Maciejewska, Ł.; K. Moskwa; B. Urbańczyk, dok. elektr. (2007). Czasopisma naukowe *Open Access* – model otwartego dostępu do wiedzy. http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/mat18/maciejewska_moskwa_urbaczyk.php [odczyt: 11.02.2008]
- Mikułowski-Pomorski, J. (2006). Jak narody porozumiewają się w komunikacji międzykulturowej i komunikowaniu medialnym. Kraków: Universitas, 404 s.
- Nahotko, M., dok. elektr. (2006). Bibliotekarze cyfrowi w środowisku cyfrowej nauki, biblioteki i cyfrowej komunikacji. *Biuletyn EBIB* nr 10/2006 (80). <http://www.ebib.info/2006/80/a.php?nahotko> [odczyt: 10.02.2008].
- Najsarek, P., dok. elektr. (2006). Terminologia Open Access – o czym warto wiedzieć? *Biuletyn EBIB* nr3/2006 (73).
<http://www.ebib.info/2006/73/najsarek.php> [odczyt: 12.02.2008].
- Plisiecki, J., red. (2003). Stare i nowe media w procesie komunikacji społecznej. Radom: WSH, 211 s.
- Sokołowska-Gogut, A., red. (1998). Wdrażanie nowoczesnych technik zarządzania w instytucjach non-profit na przykładzie naukowej biblioteki akademickiej. Kraków: druk. Prac. Poligraficzna AE. 340 s.
- Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, strona domowa. <http://kangur.ae.krakow.pl/Biblioteka/index.php>
- Zoń, J., dok. elektr. (2004). System zarządzania a bibliotekarstwo. http://www2.ksiaznica.torun.pl/odstrat/zon_print.html [odczyt: 11.02.2008].